

Rettsoppgjøret mot landssvikerne.

Av statsråd Johan E. Mellbye.

Under denne tittel har h.r.advo-
kat Paul Frank i en artikkel i
Morgenbladet for 14. ds. dradd til-
felts mot hva jeg i min artikkel i
samme blad for 8. ds. «Vårt indre
oppgjør» har framholdt. Det er
særlig mitt forslag om grid for
alle dem som intet direkte ondt har
gjort, der har opprørt ham. Likeså
også min oppfatning om at det me-
get ofte er virkelig idealisme og of-
fervilje for en sak, som kan ha ført
dem på avveie. Han hevder «at en-
hver, som har hatt anledning til å
granske forholdene litt nærmere,
også vil vite, at det som i de aller
fleste tilfelle har motivert med-
lemskapet er av en ganske anner-
ledes mindreverdige karakter enn
unnskyldelig uvitenhet eller ung-
dommelig iver, for ikke å snakke
om idealisme.»

Hr. Franks kritikk gir meg en
anledning til noe nærmere å defi-
nere både hva jeg anser for virke-
lig landssvik og hva jeg anser for
en tilgivelig sådan, eller rettere
sagt, for ikke å være virkelig
landssvik. Selvsagt anser jeg kri-
minelle overtredelser, som f. eks.
angiveri eller alt hva der direkte
eller indirekte kan ha foranlediget
at landsmenn er blitt fengslet, tor-
tureret eller har lidt en eller annen
skade eller overlast, for å fortjene
lovens strengeste straff. Men hvor
det gjelder blott og bart medlem-
skap er det en annen tale. N.S. had-
de jo allerede før krigen ikke få
medlemmer og hadde et program,
som for de fleste posters vedkom-
mende slett ikke var dårlig. Da så
invasjonen kom fulgte alle våre

unge menn uten betenkning appel-
len til å gå ut til landets forsvar
og drog ut, så godt som uten noen
militær utdannelse eller nødvendig
utrustning, og de opplevde bare til-
bakegang og overgivelse. Og siden
hørte de om underhandling mellom
fienden og de myndigheter som var
igjen i landet. Og det som de leste
i avisene var jo helt ensidig, som vi
alle vet. Var det da så underlig, at
situasjonen iallfall mange steder
utover landsbygden, men også til-
dels i byene, lenge var uklar og at
mange kunne misforstå den. Og jeg
er sikker på at mange av dem, som
nå stemples som landssvikere var
med som fedrelandsforsvarere i
denne vår akutte krig. Og til disse
må også regnes så mange, som
mente at de burde fortsette med å
arbeide for eller verne om en god
sak. Det må derfor også ansees
som tilgivelig om mange i de første
tidens uklarhet fortsatte med sitt
medlemskap. Og vi vet jo også
hvor vanskelig og risikabelt det
var å komme ut av dette medlem-
skap. Men så vil jeg også si at en
åpen erkjennelse av å ha tatt feil
bør regnes som utsoning eller set-
tes som krav.

Mest avgjørende står imidlertid
for meg tanken på det, som direk-
tør Nissen kalte «gjenreisningen»,
gjenreisningen av menneskeverdet.
Hva vil resultatet bli for alle de
mennesker, som for blott og bart
medlemskap eller uten å ha be-
gått noe kriminelt, nå har mistet
sin stilling og hvis midler er lagt

straffen er utstått, enten den er stor eller liten.» Mon man ikke over den tilgivelse kan sette overskriften «for sent»?

Så må det være tillatt å spørre: er rettferdigheten skjedd fyldest ved den landssvikordning vi har? I min forrige artikkel siterer jeg en del av hva menn som direktør Nissen, professor Langfeldt og dr. jur. Astrup-Hoel hadde uttalt om denne ordning og dens bestemmelser. Uttalelser, som alle gikk i retning av at oppgjøret må baseres på vår alminnelige og den militære straffelov. Jeg kunne jo også anført hva som bekjent en rettsautoritet som professor Jon Skæie har uttalt. I en artikkel i dette blad for 24. oktober skrev byfoged Bjarne Didriksen bl. a.: «Mentaliteten i den første tid etter våpenstillstanden var som selve landssvikanordningen sterkt preget av kampens hete. Det tar tid å gjenvinne sin førkrigskultur også på strafferettens område.»

Jeg har i anledning av min artikkel mottatt mange brev. I ett av dem sies om landssvikloven: «Denne ulykkelige lov, gitt oss fra London sammen med den like uheldige ekteskapslov — skilsmisellov — av 1944, vil sikkert grundig bli brakt ut av verden, når det norske folk og de lovgivende myndigheter har summet seg litt etter de hek-

underjordisk latter i hele Danmark. Men tyskerne var dessverre ikke så dumme den gangen som en kunne ha grunn til å tro om dem. Eller de fikk rettledning av en samarbeidsmann. Det siste er kan hende det sannsynligste. Også her trengte de ofte en velvillig pekepinn. Nok er det, de slo ned på boken — 36 tmer forsent. Og de 35 000 eksemplarer gikk under jorden og frydet danskene.

Nå er det ikke lenger så meget stas med romanen. Men litt av sensasjonen henger igjen, det morer ennå at en slik bok kunne komme ut i Danmark i 1943, og en sier ofte: Ja, det er riktig, slik tenkte danskene, slik tok de det. Men likefullt er historien med Bornholm troverdig. Det er ikke dårlig gjort.

Alf Harbitz.

Oslo kommune og krigens ofre.

Oslo formannskap vedtok i går å gi Oslo bys nemnd for landsinnsamlingen til krigens ofre følgende sammensetning: Formann Øystein Egelund, Norsk Folkehjelp, nestformann frk. Agnes Klønig, Røde Kors, Johs. Hansen, mannlig fange, Fru Ingrid Haugen, kvinnelig fange, Aage Biering, Hjemmefronten, Ingeniør C. A. Fürst, Soldat, Odd Helland, sjømann.

tiske tider vi har opplevd.» Samme tanke som hr. Didriksen har gitt uttrykk for.

Riksadvokat Arntzen holdt nylig et foredrag i Kringkastingen om «Rettsoppgjøret inntil nå». Der fortalte han at der må behandles ca. 5500 saker ved lagmannsrettene og ca. 18.000 ved herreds- og byrettene, og at ut fra forutsetningen om at sakene vedkommende de såkalte passive N.S.-medlemmer skal kunne avgjøres ved forelegg

Nytt opplag!

H. C. Christie

Den norske kirke

i kamp.

Hf. kr. 13.— Ib. kr. 17.—

Dikt